

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Vendulka Houšková

Historie školství v Blatnici pod Sv. Antonínkem

Olomouc 2020

vedoucí práce: PhDr. Jitka Plischke, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Historie školství v Blatnici pod Svatým Antonínkem“ zpracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Olomouci dne 24. dubna 2020

.....

Vendulka Houšková

Poděkování

Děkuji PhDr. Jitka Plischke, Ph.D. za odborné vedení, cenné připomínky a podnětné rady při zpracování mé bakalářské práce.

Dále chci poděkovat svému manželovi Pavlovi za nekonečnou podporu a trpělivost. A v neposlední řadě i své rodině, která mi byla po celou dobu studia oporou.

OBSAH

ÚVOD	6
CÍLE A METODY PRÁCE.....	7
REŠERŠE ZDROJŮ.....	8
1 BLATNICE POD SV. ANTONÍNEM	10
1.1 Základní informace o obci	10
1.2 Významné události a aktivity v obci	12
1.3 Památky a zajímavosti v obci.....	13
1.4 Okolí Blatnice	15
2 HISTORIE BLATNICE POD SV. ANTONÍNEM.....	18
2.1 První zmínky o obci.....	18
2.2 Blatnice ve vrcholném a pozdním středověku	18
2.3 Blatnice v novověku	19
2.4 Dějiny obce na počátku 20. století	20
2.5 Obec za války	21
2.6 Poválečné období.....	22
3 ŠKOLSTVÍ V BLATNICI POD SV. ANTONÍNEM	25
3.1 Rozšiřování školy na přelomu 19. a 20. století	26
3.2 Předválečná a válečná léta ve škole.....	27
3.3 Poválečná léta ve škole	28

3.4	Padesátá léta 20. století.....	29
3.5	Šedesátá a sedmdesátá léta 20. století.....	31
3.6	Osmdesátá a devadesátá léta 20. století.....	33
3.7	Škola v novém tisíciletí.....	34
3.8	Současnost.....	36
3.9	Shrnutí historie mateřské školy	37
3.10	Shrnutí statistických údajů od 50. let 20. století po současnost	40
4	INTERPRETACE POZNATKŮ	42
	ZÁVĚR	44
	POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE	45
	SEZNAM PŘÍLOH	48
	ANOTACE	8

ÚVOD

Tato bakalářská práce se věnuje historii školství ve vybrané obci, kterou je Blatnice pod Sv. Antonínkem. Předmětem bakalářské práce je dohledat úplné počátky školství v obci na přelomu 18. a 19. století, jeho kontinuální rozvoj v počátcích 20. století, v průběhu poválečného období po roce 1945, až po současná léta nového tisíciletí. To vše v souladu s historií obce. V Blatnici pod Sv. Antonínkem bylo v určitém období několik školních budov, nicméně ucelené informace o historii školství v této obci doposud neshrnul žádný z autorů. Jedna z motivací k napsání této práce je i skutečnost, že jsem se ve zdejší obci narodila a doposud (byť s přestávkami) žiju. Naše obec má bohatou a zajímavou historii a dodnes si uchovává některá svá specifika. Další motivací z tohoto pohledu byl také fakt, že jsem při osobním hledání faktických informací o škole narazila na velmi vágní a kusé střípky z historie, které nedávaly ucelený pohled na místní školu.

CÍLE A METODY PRÁCE

Cílem práce je představit obec Blatnice pod Sv. Antonínkem a shrnutí historie zdejšího školství. V práci bude popsána samotná obec Blatnice pod Sv. Antonínkem, její poloha, historie, nejbližší okolí i nejznámější památky. Z dostupných zdrojů budu co nejdůkladněji interpretovat údaje a statistiky zabývající se počtem žáků, pedagogických a nepedagogických pracovníků. Načrtnu a porovnáím vybrané statistické údaje školy ve vybraných letech, které potvrdí (či vyvrátí) zájem o školu co se počtu žáků týče. V souvislosti s demografickým vývojem obce a spádových obcí školy provedu rozbor zjištěných dat a následně je vyhodnotím.

Nebude chybět ani ucelený přehled o místní mateřské škole, která patří do školských zařízení. Dílčím cílem je poskytnout zdejším obyvatelům a lidem, kteří se zde narodili, bližší informace o obci a její historii, se zaměřením na historii a současnost školství v obci.

K naplnění cíle, který je popsán výše, bude dosaženo sběrem informací z odborných knih, oficiálních internetových stránek i získáním informací na obecním úřadu obce a ve Státním okresním archivu Hodonín, a následnou deskripcí a interpretací zjištěných údajů. Z metod historické práce budu pracovat s metodou přímou, tedy získáváním faktů přímo z pramene (které jsou uloženy v Okresním archivu Hodonín), která mi pomůže při popisu vybraných historických událostí. Využiji i metodu nepřímou, kontinuálně se vzhledem k cílům práce budu vracet k metodě progresivní, která mi umožní sledovat nejstarší zmínky o obci a školských zařízeních po ty nejmladší.

REŠERŠE ZDROJŮ

V této bakalářské práci se jedná o téma, které bude vyžadovat využití specifických zdrojů. Při podrobném zkoumání a prostudování všech dostupných zdrojů je zřejmé, že jsou tyto zdroje velmi kusé, často na sebe nenavazující nebo se překrývající.

Komplexní shrnutí školství v Blatnici pod Sv. Antonínkem nebylo příliš snadné, neboť jak potvrdila archivářka paní Konečná ze Státního okresního archivu Hodonín, mnoho obcí má ucelené podklady k historii obce i historii tamního školství, nikoliv však mnou zkoumaná obec Blatnice pod Sv. Antonínkem. V rámci badatelského zaměření jsem prostudovala pamětní kroniky obce, dokumentaci místního národního výboru, školní kroniky a také výroční zprávy a další dílčí dokumenty, které jsou uloženy v okresním archivu. Po pečlivém posouzení mohu relevantní prameny uvést tyto:

Na poli odborné literatury, v teoretické části práce byla využita tato literatura: kniha od kolektivu autorů J. Křápek a kol. (Snášil, Tomeš, Trapl, Vajdíková, Vyskočil, Zemánek a Zemek) *Blatnice: minulost a současnost slovácké obce*, 1981.

Důležitý historický pramen ke zkoumání poskytují pamětní knihy Blatnice pod Sv. Antonínkem: Pamětní kniha městyse Blatnice pod Svatým Antonínkem 1945 – 1973, respektive Pamětní kniha městyse Blatnice pod Svatým Antonínkem 1974 – 1981. Z logiky věci jsou obě pamětní knihy poplatné době – často jsou protkány údaji, které dnes můžou působit úsměvně, ve své době však v takovýchto oficiálních dokumentech nemohly chybět (proto se například dozvídáme o významných návštěvách sovětského politbyra ve vzdálené Praze, kam je jel s nadšením opakovaně přivítat i blatnický kronikář). Spíše „mezi řádky“ můžeme dostávat informace, které jsou z pohledu mé práce zajímavé. To se týká především vztahu občanů ke školství, respektive k obci jako takové. Pro mé bádání je jistě výhodou, že v pamětních knihách nechybí detailní informace (data). Často dostane škola prostor i na několik stran, byť jsou to informace často faktická (tedy v číslech) a v každoročně se opakujících událostí (např. zahájení školního roku). Pro poznání školních zařízení slouží Kronika obce Blatnice pod sv. Antonínkem, která je uložena na Obecním úřadě, která se věnuje již jen školským zařízením (základní a mateřská škola). Tato kronika pomáhá mimo

jiné i v ověření školních údajů, které se nacházejí v pamětních knihách a v hodonínském archivu.

Dalším zdrojem je kronika P. Máčala, která přibližuje dějiny obce a její kontinuální vývoj s regionem - P. Máčal, Blatnická kronika, Popis a dějiny Blatnice, 1926. Tato kronika je sympatickým zdrojem menšího obsahu, přičemž podává podrobnější přehled historických událostí spojených s Blatnicí. Je z ní patrný upřímný a vřelý vztah autora, který působil jako tajemník, ke Slovácku, zároveň svou práci na kronice bere zodpovědně a prestižně.

Díky tomu, že je obec silně spjata s křesťanským duchovním životem, je cenným zdrojem také farní kronika, přičemž její první zápisy jsou datovány zhruba do poloviny 18. století.

V praktické části práce pak bylo využito zejména sborníku obce a zdrojů ze Státního okresního archivu Hodonín, kde jsou uloženy dokumenty Okresního národního výboru.

K mému tématu jsem prostudovala všechny dosud vydané Blatnické zpravodaje (první vydání v roce 1996), dílčími články o kultuře a historii pomohl časopis Národopisné Revue.

Využito bylo dále oficiálních internetových stránek obce, a to: www.obecblatnice.cz

Dalším relevantním zdrojem je online platforma www.mistopisy.cz (Místopisný průvodce po České republice).

Pro práci s daty jsem použila veřejnou databázi Českého statistického úřadu: <https://www.czso.cz/>.

1 BLATNICE POD SV. ANTONÍNEM

1.1 Základní informace o obci

Blatnice pod Svatým Antonínkem se nachází v okrese Hodonín, v Jihomoravském kraji (na hranici Jihomoravského a Zlínského kraje), správním obvodem je Veselí nad Moravou. Katastrální výměra činí 1 390 ha, počet obyvatel je 2 006. Nadmořská výška obce je 214 metrů nad mořem. Dříve se obec jmenovala Velká Blatnice nebo Hrubá Blatnice.¹ Obec má vlastní vodovod, čističku odpadních vod a je plynofikovaná. Nachází se zde pošta, knihovna, dům s pečovatelskou službou, zdravotní středisko (s praktickým, zubním a dětským lékařem i lékárnou), farní úřad, nákupní středisko, prodejny nábytku, textilu, domácích potřeb, zahrádkářských potřeb, pekárna a čerpací stanice, a také mateřská i základní škola. V obci se dále nachází Blatnické muzeum a na okraji Blatnice je i koupaliště. Ze sportovního vybavení obce je kromě koupaliště možné jmenovat fotbalové hřiště, sportovní halu, posilovnu a saunu. Obcí prochází i turisticky značené trasy, například značená cyklostezka s názvem Strážnická. Obec nabízí i restaurace a ubytování. Turisté se ubytovávají v penzionu Parnas, také v ubytovně na koupališti, motorestu Rybníček, v památkové rezervaci vinných sklípků v chatě pana Valáška, a v poslední řadě na kopci svatého Antonína v chatě mysliveckého sdružení. Občerstvení je nabízeno v restauracích Adriana nebo Roháč, dále v motorestu Rybníček a Obecním pohostinství Sauvignon.²

Obec je celoročně dostupná automobilem. Obcí vedou dva důležité silniční tahy, kterými jsou silnice z Veselí nad Moravou přes Blatnici do slovenského Nového Města nad

¹ SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 40.

² Místopisy. *Blatnice pod Svatým Antonínkem*. [online]. 2019 [cit. 11.6.2019]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/10048/blatnice-pod-svatym-antoninkem/>

Váhom, a silnice z Uherského Ostrohu, která vede k hraničnímu přechodu Velká nad Veličkou – Vrbovce. V obci se nachází i železniční vlaková stanice.³

Blatnický zpravodaj

Aktuální dění v obci shrnuje Blatnický zpravodaj, který je dostupný i na oficiálních webových stránkách Blatnice.

Nejnovější zpravodaj z března letošního roku například uvádí, že na konci loňského roku byla starostkou zvolena paní Svatava Blahynková. Zpravodaj také shrnuje strategické plánování obce, ke kterým v současnosti patří akce týkající se vodovodních přípojek, kompletní výměny vodovodu Novosady, chodníky v ulici Dědina, rekonstrukce cesty - Floriánky a vyčištění blatnického potoka, a také parkovací místa u základní a mateřské školy a další akce. Blatnický zpravodaj se speciálně věnuje i škole, což bude blíže popsáno v dalších kapitolách.⁴

Statistické údaje

Ke dni 1. ledna 2019 měla obec celkem 2 006 obyvatel, z toho 1 007 žen (z toho 121 žen do 15 let a 886 žen nad 15 let) a 999 mužů (z toho 113 mužů do 15 let a 886 mužů nad 15 let). Zajímavostí tedy je, že počet mužů nad 15 let je v obci zcela shodný s počtem žen nad 15 let (886 žen a 886 mužů). Co se týká vývoje počtu obyvatel v Blatnici, celkový počet obyvatel v roce 2013 činil 2 080 a do letošního roku každoročně klesal. V roce 2014 se jednalo o 2 070 obyvatel, v roce 2015 o 2 058 obyvatel, a v roce 2016 o 2 056 obyvatel. V následujícím roce 2017 pak počet obyvatel dále klesl na 2 048 a v roce 2018 na 2 035,

³ Místopisy. *Blatnice pod Svatým Antonínkem*. [online]. 2019 [cit. 11.6.2019]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/10048/blatnice-pod-svatym-antoninkem/>

⁴ Obec Blatnice. *Blatnický zpravodaj*. [online]. 2019 [cit. 13.6.2019]. Dostupné z: http://www.obecblatnice.cz/e_download.php?file=data/editor/141cs_28.pdf&original=blatnice%201-2019.pdf

přičemž současný rok 2019 znamenal další snižování počtu obyvatel na 2 006. V roce 2019 se v rámci těchto sedmi hodnocených let jedná o nejvyšší úbytek obyvatelstva.⁵

1.2 Významné události a aktivity v obci

V Blatnici jsou zachovávány lidové zvyky a obyčeje, blatnické dívky si při poutích oblékají krásné lidové kroje.⁶

K významným událostem patří pouť u Svatého Antonínka, každoročně pořádaná první červnovou nedělí po svátku svatého Antonína.⁷

Oficiálně je nazvaná jako Hlavní pouť svatého Antonína. Poslední srpnová neděle pak znamená pro obec takzvanou Děkovnou pouť.⁸

Na svatou Kateřinu, poslední víkend před adventem, se v obci konají krojované hody. Co se týká dlouhodobých aktivit, obec je vyhlášena svým tradičním vínem. Blatnice patří ke strážnické vinařské oblasti, vinaři (nejen drobní pěstitelé, ale i větší firmy) zde zpracovávají velkou část hroznů tradičním způsobem ve vinných sklepech, z nichž některé pocházejí dokonce z přelomu 16. a 17. století.

Obec je spojena s vinařskou tradicí, což dokazují i nápisy na příjezdech do Blatnice: „Vítá Vás vinařská obec Blatnice pod Sv. Ant.“. Klimatické a půdní podmínky zajišťují dobré aroma i cukernatost hroznů, které umožňují výrobu kvalitních vín, z nichž velmi známé je Blatnický Roháč.

V obci je osm viničních tratí, přičemž výměra vinic je více než 270 hektarů a výměra viničních tratí téměř 404 hektarů. V roce 2003 přitom došlo ke sloučení původních

⁵ <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>

⁶ Obec Blatnice. *Historie*. [online]. 2019 [cit. 12.6.2019]. Dostupné z: <http://www.obecblatnice.cz/uvodni-stranka/zajimavosti/historie/>

⁷ Místopisy. *Blatnice pod Svatým Antonínkem*. [online]. 2019 [cit. 11. 6. 2019]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/10048/blatnice-pod-svatym-antoninkem/>

⁸ SOKA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 40.

14 viničních tratí. Současných osm viničních tratí se nazývá: Kamenice, Antonínek, Stará hora, Floriánky, Rybníčky, Nadhájčí, Dílce, Roháče.⁹

V Blatnici působí Cech blatnických vinařů v budově č. 28, tedy v budově Obecního úřadu. Cech blatnických vinařů je dobrovolné sdružení pěstitelů a výrobců vín. Hlavní činností tohoto sdružení je podávání žádostí o povolení přiznávat označení vína originální certifikace příslušnému ministerstvu, doplňkovou činností je pak propagace vín v dané oblasti a pořádání vinařských výstav.¹⁰

1.3 Památky a zajímavosti v obci

Významnou památkou a dominantou obce je barokní kostel Ondřeje vystavěný v roce 1717. Uvnitř kostela se nachází oltářní obraz od malíře J. Uprky.¹¹

Na vrcholku kopce Antonínek, který je pro obec velmi důležitý, se nalézá poutní kaple svatého Antonína Paduánského, která byla dokončena již v roce 1670.

V obci je dochováno i několik domů postavených ve stylu venkovské lidové architektury. Velmi významnou památkou obce, která je spojená s místní tradicí vína, je soubor starobyklých vinných sklepů s lisovnými. Sklepy se nachází ve svahu kopce a jsou chráněnou památkovou rezervací. Od 18. století se obec Blatnice může pyšnit několika sochami svatých, jako jsou svatý František nebo svatý Jan Nepomucký.

Muzeum obce se nachází v budově mateřské školy a zahájilo provoz v roce 2006. Později ale bylo uzavřeno kvůli přestavbě, v roce 2016 pak bylo opět otevřeno. Návštěvníci si mohou prohlédnout desítky šicích strojů, kroje a výšivky, dobovou kuchyni, nebo sbírky

⁹ Obec Blatnice. *Zajímavosti*. [online]. 2019 [cit. 12. 6. 2019]. Dostupné z: <http://www.obecblatnice.cz/uvodni-stranka/zajimavosti/>

¹⁰ Obec Blatnice. *Vinařství*. [online]. 2019 [cit. 13.6.2019]. Dostupné z: <http://www.obecblatnice.cz/uvodni-stranka/vinarstvi/>

¹¹ Místopisy. *Blatnice pod Svatým Antonínkem*. [online]. 2019 [cit. 11.6.2019]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/10048/blatnice-pod-svatym-antoninkem/>

knoflíků, kterých je více než deset tisíc různých druhů. V jedné z místností je starodávný nábytek a kočárky s oblečením dětí ze 30. let minulého století.¹²

Svatý Antonínek a známé osobnosti

Svatý Antonínek je pro Blatnici natolik významným patronem, že je mu v této práci věnována celá podkapitola. Obec Blatnice sama sebe popisuje jako místo s krásnými starými vinnými sklepy, vinohrady a možností koštu skvělých vín. A právě tomuto úrodnému kraji vinné révy po dlouhá léta vévodí Svátý Antonínek, a právě sem putují desetitisíce poutníků z celého světa.

Svatý Antonín z Padovy žil na přelomu 12. a 13. století. Tento světec a řeholník se proslavil jako kazatel a církevní učitel. Ve výtvarném umění bývá zobrazován ve františkánském rouchu s malým Ježíšem a lilií v rukách. Svátý Antonín patří podle některých odborníků k nejoblíbenějším světcům a platí za ochránce milujících, manželství, žen a dětí, ale i ochránce cestujících, horníků a pekařů, pomocníka při šťastném porodu, nebo i za pomocníka v každé nouzi.

Jan Ámos Komenský

Zvláštní místo v historii obce zaujímá J. A. Komenský. Pedagog evropského formátu se narodil nedaleko Blatnice patrně v Uherském Brodě, přestože jeho místo narození si nárokují i Nivnice a Komňa. Co můžeme považovat za jisté, je Komenského silný vztah k Moravě, který sám popisuje ve svých dílech (např. *Clamores Eliae*, *Křiky Eliášovy*).

J. A. Komenský je s Blatnicí rodinně spjatý, v obci dokonce vlastnil i vinohrad, vinici v Blatnici spravovala i jeho sestra Kateřina, dříve jejich otec Martin. Podle správních registrů panství ostrožského, sepsaných právě v roce narození Jana Ámose Komenského v roce 1592,

¹² Obec Blatnice. *Muzeum*. [online]. 2019 [cit. 13.6.2019]. Dostupné z: <http://www.obecblatnice.cz/muzeum/>

byli v Blatnici usedlí na půlláních gruntech Eliáš Komniěnský a Štěpán Komniānský. Komenských grunty patřily k nejpřednějším blatnickým gruntům a náležely k nim i Horní louky v Blatničce.¹³

Pramen o vinohradu J. A. Komenského v Blatnici se také dochoval paradoxně mimo region, a totiž v listině Brandýsa nad Labem, která zachycuje sňatek J. A. Komenského s Dorotou Cyrilovou v roce 1624. Dokonce dodnes bychom tuto trať (Plachty) našly v blatnických vinohradech i s původním názvem.

Joža Uprka

Malíř Joža Uprka (někdy také Józsa Úprka), rodák z nedalekého Kněždubu, se po studiích v zahraničí vrátil do rodného kraje, kde se věnoval malířské tvorbě. Uprka je dodnes mírně upozaděn oproti jiným malířským kolegům přelomu 19. a 20. století, jeho tvorba si však zaslужuje více pozornosti. S určitým despektem se potýkal již za svého života (především konzervativní kritiky), přestože se na Moravském Slovácku těšil velké popularitě, což ještě podtrhla francouzská cena za Pout' sv. Antonínka z roku 1894. Přátelství udržoval s dalšími osobnostmi kulturního života na Moravě, ať to byl D. Jurkovič, či bratři Mrštíkovi. Blatnice s jejími tradicemi může být právem hrdá, že se pro J. Uprku často stávala inspirací v jeho tvorbě.¹⁴

1.4 Okolí Blatnice

Do vzdálenosti deseti kilometrů od Blatnice pod Svatým Antonínkem se nachází celkem 27 dalších obcí. Konkrétně se jedná o Blatničku, Boršice u Blatnice, Chylice, Dolní Němčí, Hluk, Hroznovou Lhotu, Hrubou Vrbku, Kněždub, Kozojídky, Kuželov, Kvačice,

13 MÁČAL, Petr. Blatnická kronika: Popis a dějiny Blatnice. 1926, s 8.

14 VEČERKOVÁ, Eva. Obyčeje a slavnosti v české lidové kultuře. Vyšehrad, 2015.

Lidéřovice, Lipov, Louku, Malou Vrbku, Milokoř, Ostrožskou Lhotu, Ostrožskou Novou Ves, Ostrožské Předměstí, Suchov, Tasov, Uherský Ostroh, Velkou nad Veličkou, Veselí nad Moravou, Vnorovy, Zarazice a Žeraviny.¹⁵

Do vzdálenosti dvacet kilometrů od Blatnice se nachází celkem 19 různých zajímavých a navštěvovaných míst. Jedná se o rozhledny Radošov, Modrá, Rovnina, Floriánka, Doubí, Holý vrch, Lhotku u Hradčovic, Travičná a Šrotík - Maják, zámek Uherský Ostroh, rozhlednu Drahy, zámek Strážnice, Ski park Filipov, skanzen Strážnice, aquapark Uherské Hradiště a aquapark Uherský Brod, Muzeum v přírodě Rochus, Živou vodu Modrá, archeoskanzen Modrá.¹⁶

Nedaleko Blatnice pod Svatým Antonínkem se nachází i některá další zajímavá místa. Ty hojně navštěvované si níže přiblížíme.

Rozhledna Radošov, vzdálená asi 4 kilometry od Blatnice, je originální rozhledna ve tvaru číše vína. Veřejnosti byla zpřístupněna v roce 2014. Vyhlídková plošina je ve výšce 15 metrů.

Skanzen Strážnice s oficiálním názvem Muzeum vesnice jihovýchodní Moravy ve Strážnici nabízí ukázkou lidové architektury od 18. století. Návštěvníci mohou obdivovat nejen lidová řemesla a tradiční zemědělství a chov zvířat, ale také historii vinohradnictví i původní odrůdy plodin.

Zhruba 40 kilometrů od Blatnice stojí *arcibiskupský zámek a zahrady v Kroměříži*, které jsou na Seznamu UNESCO. Zámek v Kroměříži se může chlubit množstvím původního dobového vybavení a zdobenými interiéry. V obrazárně se nachází díla známých evropských malířů z 15. až 18. století a za povšimnutí stojí i takzvaná Podzámecká zahrada. Květná zahrada je geometricky pravidelná, je zde kulaté bludiště a navštěvovaná je i Lví kašna.

¹⁵ Místopisy. *Blatnice pod Svatým Antonínkem*. [online]. 2019 [cit. 11. 6. 2019]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/10048/blatnice-pod-svatym-antoninkem/>

¹⁶ Místopisy. *Blatnice pod Svatým Antonínkem*. [online]. 2019 [cit. 11. 6. 2019]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/10048/blatnice-pod-svatym-antoninkem/>

Navštěvovaný je i *zámek Uherský Ostroh* nedaleko Blatnice. Jedná se o původně středověký obranný hrad, přestavěný v 16. století na renesanční zámek, a v současnosti je to nejvýznamnější památka i kulturní centrum Uherského Ostrohu. Zámek využívá v dnešní době městský úřad a knihovna. Na nádvoří zámku se pořádají koncerty, divadla nebo různé slavnosti.

Nedaleko Blatnice se nachází i *Park Rochus* – muzeum v přírodě. Park je veliký zhruba 60 hektarů a jedná se o bývalé vojenské cvičiště. Park Rochus je přírodním i kulturně-historickým areálem, zahrnující i zajímavé turistické cíle jako rozhlednu na Rovině či poutní kapli sv. Rocha.

V okolí Blatnice se nachází i *hrad Buchlov*. Ten je národní kulturní památkou a patří mezi nejstarší české hrady. Buchlov má zachované původní architektonické prvky.

Turisticky vyhledávaná je také *Živá voda* v obci Modrá u Velehradu. Jedná se o expozici s životem ve vodě, s vodními živočichy i rostlinami, návštěvníci zde naleznou typické moravské biotypy. Živá voda představuje sladkovodní expozici a podvodní tunel ve sladké vodě, který je ojedinělým experimentem v celé Evropě.¹⁷

Z hlediska polohy a historie Blatnice pod Sv. Antonínkem je tedy zřejmé, že obec je přitažlivým místem pro turistický ruch, pro místní obyvatele je tu život příjemný, nicméně co se týče pracovních příležitostí, tak je situace složitější. Řada obyvatel za prací dojíždí, někteří dokonce volí i vzdálená města (Brno). Obec má špatnou vlakovou dostupnost a podprůměrnou autobusovou dopravu, což také komplikuje dojezd za prací, a tak radě rodin nezbývá, než být odkázána na automobilovou dopravu. Řada občanů proto podniká a porevoluční doba nabídla jedinečnou možnost navázat na tradice svých předků – obnovení vinařství.

¹⁷ Místopisy. *Tipy na výlet Blatnice pod Svatým Antonínkem*. [online]. 2019 [cit. 13. 6. 2019]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/10048/blatnice-pod-svatym-antoninkem/vylety-turistika/>

2 HISTORIE BLATNICE POD SV. ANTONÍNEM

2.1 První zmínky o obci

V této a v následující kapitole budou shrnuty důležité či zajímavé informace o historii obce a historii zdejšího školství. Dílčím cílem těchto dvou kapitol je přehledně zpracovat důležité informace, které se týkají zejména vývoje počtu žáků, postupného rozšiřování školy oprav a investic. Zmíněny budou také zajímavé informace spojené se školstvím.

První písemná zmínka o Blatnici pod Svatým Antonínkem pochází z roku 1046 (Codex diplomaticum 1.- 207) a je uvedena v zakládací listině staroboleslavské kapituly (Blatnice ležela na trase obchodní cesty a byla nejprve součástí kunovického biskupství, později součástí biskupství olomouckého. I na české poměry je tedy zmínka poměrně stará a spadá do západoslovanského státu prvních Přemyslovců).¹⁸

2.2 Blatnice ve vrcholném a pozdním středověku

Od roku 1296 patřila Blatnice Oldřichu z Hradce. V práci již bylo zmíněno, že důležitou součástí obce je vinařská tradice. První zmínky o blatnickém víně, a tedy i počátky zdejších vinogradů, pochází z přelomu 13. a 14. století.

Vedle Blatnice je menší obec Blatnička (dodnes často zaměňovaná), o které máme také zprávy již z roku 1415 (dle Zemských desek olomouckých VIII.). Tam se dozvídáme, že dal jistý Hašek z Waldsheimu své manželce Anně z Rysenburku zajistit „800 kop grošů“ na vesnicích Uherský Ostroh, Ostrožská Lhota a Dolní Blatnice. Z toho vyplývá, že Horní Blatnicí je myšlena dnešní Blatnička.¹⁹

¹⁸ SOMMER, Petr; TŘEŠTÍK, Dušan; Žemlička, Josef; Přemyslovcí, budování českého státu, Praha 2009, s. 32.

¹⁹ HNÁTEK, Jan, et al. Farní kronika: Pamětní kniha blatnické farnosti.

V 15. století se stal správcem Artleb Hynek z Kunovic, takže se obec stala na nějaký čas „husitskou“, nicméně divoké období vlastnictví se rychle přelévalo, v 16. století připadla Blatnice Jan Jetřichovi z Kunovic (panství přibližně 15 km vzdálené). Na počátku 17. století je mikroregion zkonfiskován a připadá Lichtenštejnům (konkrétně Gundakarovi z Lichtenštejna). Ve své kronice P. Máčal upozorňuje, že Lichtenštejnové se k poddaným chovali velkoryse a těšili se velké oblibě obyvatel.²⁰

2.3 Blatnice v novověku

V 17. století postihl obec vpád Tatarů, Blatnice byla vypleněna a vypálena. Poté však nastalo relativně umírněné období, Blatnice se mohla soustředit na rozvoj řemesel a především vinařství.

V polovině 19. století však obec postihla ničivá katastrofa. Roku 1855 Blatnici zasáhl rozsáhlý požár, při kterém vyhořela téměř celá ulice Dědina. Požár zničil všechny domy v obci od čísla popisného 157, jehož majitelem byl rolník a kapelník Jan Vyskočil, až po uličku za domem číslo 187 (s majitelem Josefem Fňáškem). V této řadě byly zachráněny jen dva domy s číslem popisným 163 a 180, jejichž majiteli byli Jan Lačňák a Josef Křivák. Na protější straně vyhořely všechny domy od čísla popisného 1, jehož majitelem byl Stanislav Petratur, až po faru s číslem 27. V této řadě se podařilo zachránit pouze dům s číslem popisným 12, jehož majitelem byl František Míšek. Od té doby byly střechy domů v Blatnici pokrývány tvrdým materiálem.²¹

Roku 1887 byl v Blatnici zřízen poštovní úřad, jehož prvním poštmistrem se stal tehdejší starosta obce Josef Trojanec. Dříve se pošta dovážela z Uherského Ostrohu. Poštovní úřad byl zřízen v budově s číslem popisným 9, kde zůstal až do roku 1920. Toho roku odešel

²⁰ MÁČAL, Petr. Blatnická kronika: Popis a dějiny Blatnice. 1926, s 6.

²¹ HNÁTEK, Jan, et al. Farní kronika: Pamětní kniha blatnické farnosti.

Josef Trojanec do výslužby a poštovní úřad byl přestěhován do obecního domu s číslem 196.²²

2.4 Dějiny obce na počátku 20. století

V roce 1901 byla v obecním domě číslo 196 postavena nová radnice. Stavitelem radnice byl pan Šuta z Uherského Ostrohu. Náklady na výstavbu radnice činily 35 tisíc korun. V roce 1904 pak byla v obci postavena hasičská zbrojnice vedle potoku Svodnice, nedaleko radnice. Náklady na hasičskou zbrojnici pak činily 4 tisíce korun.²³

V roce 1907 byla obec Blatnice povýšena na městys s právem pořádat dva výroční trhy. V roce 1910 pak byly uprostřed návsi postaveny při čísle popisném 256 stáje pro obecní býky, takzvané pastoušky, a to za 6 tisíc korun československých. Obecní dluhy přitom v té době dosáhly výše 108 100 korun. Aby mohl být dluh umořován a aby mohly být placeny úroky, byly obecní pastviny Podnadhajčí, Býčina a Střečkový kopec pronajaty zemědělcům a přeměněny v pole. Další území bylo ponecháno jako louky, přičemž zde byla zakázána pastva dobytka. V roce 1911 byla v obci Blatnice zřízená občanská záložna, která byla umístěna v obecním domě číslo 196.²⁴

Obecní kronika uvádí, že v lednu 1937 napadalo velmi mnoho sněhu, který nezaměstnaní občané obce ze silnice odhazovali, a to za odměnu jednoho stravovacího lístku v hodnotě 10 korun československých za čtyři pracovní hodiny. Oziminy byly z velké části zaorány, jelikož byly zničeny od myší, a bylo zaseto mnoho ječmene. Rok 1937 kronika hodnotí jako příznivý, úroda byla velmi dobrá, u hroznů však průměrná. V kronice jsou zaznamenány i některé události většího významu, jako bylo 14. září 1937 úmrtí prezidenta T. G. Masaryka, na kterého dle kroniky vzpomíná celý národ. Na jeho státní pohřeb byla

²² SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 1, Pamětní kronika 1879 – 1951.

²³ SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 40.

²⁴ SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 40.

o čtyři dny později vyslána i delegace z Blatnice. V předvečer pohřbu byla před blatenskou radnicí uspořádána smuteční tryzna a večer na kopci hořela vatra.

Před rokem 1938 byl v obci dle kroniky „čilý stavební ruch“. U nové silnice za Bránou vyrostla nová obytná čtvrť a byla započata stavba okresní silnice z Blatnice přes kopec svatého Antonína do Ostrožské Lhoty. Na obecní náklady byla při této silnici v Antonínské ulici (Zelničky) zřízena kanalizace až do potoka Svodnice. Rok 1938, kdy byla uzavřena Mnichovská dohoda, ale zastavil veškeré další plánované stavby. Po první světové válce vzrostla v obci porodnost, což se odrazilo i na počtu žáků ve škole, což bude rozebráno v rámci další kapitoly této práce.²⁵

2.5 Obec za války

Válečné útrapy se nevyhnuly samozřejmě ani Blatnici. Roky 1939 až 1945 jsou v obci bohaté na události, které významně zasáhly do životů místních občanů, proto vybírám jen některé. Na přelomu let 1940 a 1941 tuhá zima způsobila, že oziminy většinou vymrzly a musely být podsévány ječmenem. Stejně tak rok 1942 pak započal také velmi tuhou zimou, která trvala skoro až do konce února. Mrazy dosahovaly až -36 °C, pomrzly všechny ořechy, meruňky, broskve i vinná réva. Krutou zimou byla znatelně postižená i německá armáda na ruské frontě, a proto byl v obci nařízen a prováděn sběr teplého prádla pro německé vojáky. Ještě v posledních měsících války (1. března 1945) musela obec denně dodávat padesát mužů od 17 do 50 let na budování zákopů a protitankových překážek v katastru Ostrožského Předměstí. Majitelé koní museli na tyto práce dovážet dřevo. Od počátku března si blatničtí obyvatelé začali budovat kryty v zahradách i stodolách, a na kryty přeměňovali i vinné sklepy. Dne 6. dubna 1945 byl přerušen všechnen poštovní styk a o dva dny později Němci obsadili Blatnici v síle asi tisíc mužů. Záznamy kroniky jsou výstižné a detailní i co se zapojení místních občanů týče. V Blatnici jsou německé jednotky, přesto někteří občané

²⁵ SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 40.

schovávají své sousedy, příbuzné či lidi židovského původu, kterým hrozí bezprostřední nebezpečí.²⁶

2.6 Poválečné období

Pro obyvatele Blatnice postižené válkou a německou persekucí bylo uspořádáno několik peněžitých a potravinových sbírek. V roce 1950 byly vyválcovány vozovky v ulicích Řádek, Floriánky, Pod kopánkou, Ke mlýnu a Za mlékárnou. Kámen dodali občané z vinohradů. Občané si sami upravovali silnice před svými domy. Toho roku byla také prodloužená síť veřejného osvětlení až k nádraží. V roce 1951 poprvé Blatnici navštívila pojízdná prodejna Jednoty, kde přednostní právo nákupu měli členové JZD a zemědělci.²⁷

Obecně je Blatnice pod Sv. Antonínkem považována za inspirativní obec i pro ostatní, v období socialismu není výjimkou udělené ocenění “Vzorová obec”, kam se mimochodem vedení obce pravidelně přihlašuje. V padesátých letech žilo v Blatnici stabilně přibližně 2300 obyvatel²⁸, ponejvíce zaměstnaní v zemědělství a v průmyslu (v roce 1955 je to téměř polovina dospělého obyvatelstva)²⁹.

Rok 1954 je popisován jako nepříznivý z hlediska počasí a zásob. V lednu a únoru udeřily silné mrazy, pole zůstala holá a mrazy poškodily oziminy. Jaro bylo suché, tudíž obilí špatně vzešlo. Od léta až do konce roku bylo velké sucho. V roce 1958 se na Pálenici hrály filmy, a zde se také cvičilo, ať už v rámci školní tělovýchovy nebo Sokola.

Šedesátá léta 20. století měla podobnou dynamiku jako v celé republice. Rostly kulturní akce a posilovaly se tradice, v Blatnici se dobře osvědčovalo kino (které jen v roce 1963 navštívilo téměř 18 000 lidí)³⁰, neslavně dopadl snad jen filmový festival, který

²⁶ SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 40.

²⁷ Pamětní kniha městyse Blatnice pod Svatým Antonínkem 1945 – 1973, s. 33.

²⁸ Pamětní kniha městyse Blatnice pod Svatým Antonínkem 1945 – 1973, s. 37.

²⁹ Pamětní kniha městyse Blatnice pod Svatým Antonínkem 1945 – 1973, s. 52.

³⁰ KŘÁPEK J. a spol. *Blatnice: minulost a současnost slovácké obce*. Praha, 1981, s. 151.

navštívilo málo diváků (což se při střízlivém zhodnocení nabídnutých filmů jeví celkem pochopitelně). Oblíbená byla i knihovna, která funguje dodnes. Zajímavostí je, že počet výpůjček za rok bylo přibližně 6 knih na jednoho obyvatele.

Obec si také vylepšovala rozpočet i skutečně originálně - prodejem živých zajíců na západ, za což dostávala i ceněné devizy.

Silnou a nedílnou kulturní složkou jsou plesy, což byl a doposud je určitý český fenomén. Blatnice si však zakládala (a je tomu dodnes) na krojovaných plesech, na které byla náležitě hrdá. Kupříkladu v 70. letech kronika hovoří o zdařilém krojovaném plesu, zároveň s hrdostí dodává účast na celostátním krojovaném setkání v Moravských Budějovicích. Jasně pak kronikář odděluje plesy krojované od ostatních.

Blatnice se obecně snažila i o rozvoj tělovýchovy, fungovala zde organizace Družstevník, který dokázal pokrýt poměrně pestrou nabídku sportovních oddílů - od kopané, přes gymnastiku, stolní tenis, košíkovou a speciální kroužek pro místní ženy. Aktivně se v 70. letech zapojovali místní učitelé tělocviku.

K neměnnému koloritu slováckého myšlení patří i určitá názorová konzervativnost. V tomto ohledu je zajímavé sledovat i názory na dávání nových jmen, kdy se kronikář podivuje nad moderními jmény, které se objevují u nových občánků a smíruje se jmény jako Monika, Martina či Marek na úkor v Blatnici velmi oblíbených Aniček, Marií či Antonínů.

Blatnice se snaží po celá sedmdesátá a osmdesátá léta 20. století být pro své občany lepší místem pro žití. Jsou započínány rekonstrukce budov, silnic a ostatních potřebných veřejných služeb (nová kanalizace, osvětlení, oprava nového kulturního domu, vybudování hřbitova atd.), některé pokračují až do devadesátých let. Zajímavá je trvalá angažovanost místních občanů (například autobusová zastávka na náměstí byla za pomoci občanů provedena v krátkém čase) na veřejných projektech.

Devadesátá léta přinesla pro obec nové výzvy, podobně jako pro zbytek republiky. Zajímavý je určitý exodus obyvatel, především mladších lidí, kteří se stěhují často do Spojených států amerických. V obci se v porevolučním čase 90. let 20. století obnovuje především soukromé zemědělství a podnikání jako takové. Vedení Blatnice nezapomíná na

kulturní akce (velké výročí založení obce 950 let v roce 1996) a připomínání bohaté historie mikroregionu. I naše obec se potýkala a potýká s problémy (např. trestní stíhání starosty J. Vavříka), přesto zůstává zajímavým místem pro žití jak mladých rodin, tak starších spoluobčanů.

3 ŠKOLSTVÍ V BLATNICI POD SV. ANTONÍNEM

Až do roku 1800 není známo, kde dřívější škola stávala, nebo zda předtím v Blatnici vůbec byla, avšak zdroje nasvědčují tomu, že zde škola byla, neboť v seznamu obyvatelstva Blatnice stálo v roce 1592 jméno Tomáš Rektorů (dřívější označení učitele). Od roku 1800 školní budova stávala na místě domu číslo 35. Na místě současné školní budovy dříve stával obecní dům, ve kterém byli ubytováni důstojníci, protože v Blatnici bylo vojsko ubytováno po dlouhá staletí. Roku 1829 neopatrností vojáků vznikl na tomto obecním domě požár, který zachvátil i vedlejší kostel a řadu domů, přičemž vyhořela i škola.³¹

Pozornost si zaslouží dle dostupných pramenů především prvně jmenovaný rektor (správce školy) Jan Kopinský. Po požáru roku 1829 se zásadně podílel na výstavbě nové školní budovy, která se dokončila v roce 1832. Díky tomu získala obec moderní budovu, která patřila bez nadsázky k nejlepším v kraji. Díky tomu měla škola dvě třídy, a dokonce i byt pro rektora.

V polovině 19. století mělo na starosti řízení obce jen několik osob. V čele byl pudmistr, pomocníky byli pastýř, policista, případně horný. Role učitele byla však poměrně těžká a sociálně ponižující. Bez polního hospodaření a pomoci v kostele by se neudržel, což bylo logicky promítnuto i v nespokojenosti pedagogů. Učitel dostával 6 zl, k tomu 6 měřic pšenice, nechybělo ani vysloužené dřevo na topení.³² Že se postavení učitelů příliš neměnilo ani v proměnách času, dokazuje jejich účast na učitelské stávce v roce 1921. Pochopitelně v poválečném období se podmínky ztěžují všem, nelze si však nevšimnout jistého setrvalého stavu, kdy učitelé za své podmínky „bojují“ dodnes (tj. 2019).

³¹ KŘÁPEK, Josef, et al. Blatnice: *Minulost a současnost obce*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1981. s. 94.

³² KŘÁPEK, Josef, et al. Blatnice: *Minulost a současnost obce*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 1981. s. 94.

Jak obyvatelstvo vnímalo školu, si můžeme udělat představu zprávami z konce 19. století. Učitelé velmi zápasili s docházkou svých dětí, které často pomáhaly doma, pásly dobytek či jinak pracovaly. Výjimkou nebylo ani to, že řada rodičů raději zaplatila pokutu, než aby dítě do školy dorazilo.

3.1 Rozšiřování školy na přelomu 19. a 20. století

V roce 1887 byly k blatnické škole přistaveny dvě učebny, a to ve dvoře na severozápadní straně. Jedna učebna byla přistavena v přízemí a druhá v prvním poschodí. Na zařízení a vybavení obou tříd si obec půjčila celkem 16 tisíc korun u městské spořitelny v Uherském Hradišti, přičemž všechen stavební materiál, jako cihly, dřevo, krytinu či dlaždice škole daroval majitel panství kníže Jan II. z Lichtenštejnu.³³

Roku 1905 obec zakoupila polovinu usedlosti s bývalým číslem 29, po zemřelém Josefu Hanákovi, hned vedle školy, a opět byly přistaveny dvě třídy. Jedna třída se nacházela v přízemí, druhá v prvním patře. Roku 1913 pak obec přikoupila druhou polovinu usedlosti, a opět přistavila další dvě třídy. Náklady na přístavbu činily v roce 1905 celkem 25 100 korun československých, a v roce 1913 pak 22 tisíc korun československých.³⁴

Zajímavostí je například cena školních pomůcek v roce 1916 za první světové války, kdy byl plat učitele 100 až 128 korun. Desetilistový sešit vycházel na 8 haléřů, výkres A4 na 4 haléře, stejně jako psací pera. Mazací guma pak 14 haléřů.

³³ SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 3, Pamětní kronika – výstavba školy 1905.

³⁴ Pamětní kniha městyse Blatnice pod Svatým Antonínkem 1945 – 1973, s. 100.

První „reктоři“ školy

První známým „reктоrem“ školy neboli jejím správcem, byl Kopinský (1800-1836), následovali rector Wachter (1836-1847), Žák (1847-1852), Merék (1852-1876), nadučitel Šťastný (1876-1888), nadučitel Novotný (1888-1904), nadučitel Raubüchel (1904-1910), Zemek (1910-1921), řídicí učitel Miklošek (1921-1936), řídicí učitel Kuřina (1936-1937), Wank (1937-1941).

Od roku 1800 do 1921, kdy byla zřízena měšťanská škola, se zde vystříдалo 78 učitelů. Po zřízení měšťanské školy počet učitelů vzrostl, stejně tak ale i jejich častá výměna.³⁵

3.2 Předválečná a válečná léta ve škole

Již před rokem 1938 byla ve škole pořízena kanalizační přípojka na hlavní kanalizaci, a to nákladem 4 tisíce korun. Již v roce 1938 vše nasvědčovalo tomu, že konečně dojde ke stavbě samostatné budovy pro měšťanskou školu. Byly již vypracovány plány, obec zařizovala půjčku, ale nešťastné politické události a Mnichovská dohoda z podzimu 1938 stavbu zmařily a stavba nové měšťanské školy byla odsunuta na neurčito.³⁶

Na přelomu let 1940 a 1941 byla poměrně tuhá zima, a proto byly prázdniny na škole prodlouženy. Celkově tak trvaly od 22. prosince 1940 do 19. ledna 1941. Další vánoční prázdniny na škole v následujícím roce byly z důvodu velmi kruté zimy a nedostatku otopu opět dlouhé a trvaly od 20. prosince 1941 do 3. března 1942. Jednalo se o válečná léta, kdy v celé obci, a taktéž i ve škole, byla organizovaná protiletectká ochrana, a například velké vinné sklepy musely být uvolněny na protiletectké kryty.

35 SOKA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 1, školní kronika 1921 - 1942.

36 SOKA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 1, školní kronika 1921 - 1942.

Vánoční prázdniny na přelomu let 1944 a 1945 započaly již 21. prosince 1944 a opět vzhledem k nedostatku otopu a nepříznivé vojenské situace byly prodlouženy na dobu neurčitou. Dne 26. ledna 1945 bylo v obci zavedeno takzvané nouzové vyučování, kdy každá třída měla obden dopolední vyučování. Dne 1. dubna 1945 byla škola obsazena německým vojskem, které kromě jedné třídy zabralo celou školu. Podle blatnické kroniky německé vojsko při svém pobytu, a zejména při svém odchodu, školu okradlo o mnoho cenných předmětů, jako byl psací stroj, kuchyňské nádobí, a také zničilo některá školní zařízení.³⁷

3.3 Poválečná léta ve škole

Školní rozpočet na rok 1945 činil 45 tisíc korun československých. Budova školy byla v té době poškozená několika dělostřeleckými zásahy, a proto byla na podzim roku 1945 opravena nákladem 70 tisíc korun. Obec v tom roce vyplatila škole celkem více než 120 tisíc korun.³⁸

Dne 28. července 1947 byla zadána stavba nové školní budovy měšťanské školy, a to firmě Ing. Jar. Renee a Ing. František Urban z Uherského Brodu, a téže firmě byla zadána i stavba příjezdní silnice k nové škole.³⁹ S pracemi bylo hned započato a říjnu byl slavnostně položen základní kámen za účasti všech žáků a učitelů, občanů Blatnice a zástupců nadřízených úřadů. Večer byla v radničním sále uspořádána recepce a ochotnický spolek sehrál pohádku Lucerna, která byla před vyprodaným hledištěm třikrát opakována. Na stavbu nové školy si obec půjčila v roce 1946 a 1947 u Zemské hypoteční banky v Brně. Na stavbě školy se díky mírné zimě pracovalo až do Vánoc, a byly provedeny zemní práce (výkopy

³⁷ SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 39, Pamětní kniha 1952 – 1974, s. 35.

³⁸ SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 39, Pamětní kniha 1952 – 1974, s. 38.

³⁹ SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 39, Pamětní kniha 1952 – 1974, s. 40.

a navážky), a byla postavena část sklepních místností. V roce 1949 byly ve staré školní budově dokončeny rozsáhlé opravy.⁴⁰

3.4 Padesátá léta 20. století

V roce 1950 byla provedena úřední kolaudace učitelského domu č. 649.⁴¹ V tomto roce byl ve škole po dobu prázdnin zřízen „žňový útulek“ pro děti nezaměstnaných matek. Dosavadní ředitel Rudolf Pelíšek byl jako učitel přeložen do Uherského Ostrohu. V plnění takzvané Lánské akce (nábor žákovského dorostu do hornictví) získala blatnická škola první místo v okrese, neboť místo čtyř plánovaných žáků se do hornictví přihlásilo osm, a jak je psáno v kronice, na zemědělskou obec Blatnice je to mimořádný úspěch. Krajský národní výbor úspěch školy ocenil čestným uznáním, obrazem a knihami.⁴²

Podle zákona ze dne 24. dubna 1953 byla sloučena pětiletá národní škola se čtyřletou střední školou na povinnou osmiletou střední školu. Proto na konci června 1953 ukončili školní docházku žáci třetí a čtvrté třídy střední školy (14-ti letí a 15-ti letí žáci) a od září byla zrušena pobočka na Suchově, kde byla současně zřízena samostatná střední škola. V roce 1953 byl školní rok zahájen slavnostně, podle nové organizace. Zahájení se zúčastnil mimo jiné vysoký počet rodičů a bylo zapsáno 351 žáků, z toho 28 z nich bylo z Blatničky. Škola se konstantně potýkala s nedostatkem učeben, radost dětem však udělalo nově otevřené školní hřiště v témže roce.⁴³

V roce 1955 byla v neděli uspořádána na novém hřišti okrsková Spartakiáda za účasti všech blatnických dětí a vybraných žáků. Pro konání první Spartakiády v Praze byl školní rok ukončen již 18. června, čehož využili starší žáci ke zbourání chlévů na školním dvoře, aby se

⁴⁰ SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 39, Pamětní kniha 1952 – 1974, s. 46.

⁴¹ SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 40.

⁴² KŘÁPEK J. a spol. *Blatnice: minulost a současnost slovácké obce*. Praha, 1981, s. 151.

⁴³ SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 39, Pamětní kniha 1952 – 1974, s. 57.

z tohoto materiálu mohla postavit nová školní dílna. Školní rok 1955/1956 byl v září slavnostně zahájen s celkem 363 žáky v 11 třídách. Na konci školního roku pak v září 1956 ze školy vyšlo 43 žáků, z nichž 25 se přihlásilo do zemědělství (58 %) a 11 na další studie (36 %), ostatní šli do učebního poměru. Další školní rok 1956/1957 byl zahájen s celkem 377 žáky. Protože pro 12 tříd bylo k dispozici jen 10 učeben, muselo být zavedeno směnné vyučování, jak už ostatně několikrát v minulosti také bylo.⁴⁴

Stavba nové školy však byla velmi potřebná. Školní rok 1957/1958 byl zahájen s 386 žáky. Tento rok měla škola již 13 tříd, ale stále jen 10 učeben. Některé třídy tak znovu směnovaly. Zdejší učitel Jan Zubalík byl přeložen na Suchov a nově nastoupil pan učitel Rejman, bývalý žák této školy a rodák z Blatničky. Nastoupil do funkce zástupce ředitele školy. Nově nastoupily i paní učitelky Křápková a Studénková. V roce 1958 bylo do nového školního roku zapsáno 393 žáků do celkem 14 tříd. V tomto školním roce vyšlo 43 žáků.⁴⁵

Rok 1958 znamenal nejen pro školu velké změny, zejména z důvodu politické situace v zemi. Politickou prověrkou OV KSČ neprošla ředitelka Hössová, která byla dána do důchodu a s V. Mikloškem působícím na škole byl rozvázán pracovní poměr, stejně jako s učitelem Lidových kursů ruštiny J. Petraturem i A. Musilovou. Nový ředitel J. Ludvík z Kyjova úřadoval jen do konce září 1958, kdy byl zajištěn ředitel A. Nekarda. Později byl ředitelem ustanoven František Rejman.⁴⁶

Angažovanost dětí je patrná od roku 1948 a přetrvává do 60. let. V pramenech je prakticky vždy zdůrazněno, jaký chlapec či dívka se zúčastnil vítání prezidenta v Luhačovicích, nemluvě o radosti z přijetí sovětskou delegací či zájezdem za dělnickým prezidentem Novotným, rodákem z blízkého Hodonína.

⁴⁴ SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 39, Pamětní kniha 1952 – 1974, s. 57.

⁴⁵ SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 39, Pamětní kniha 1952 – 1974, s. 58.

⁴⁶ SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 39, Pamětní kniha 1952 – 1974, s. 60.

V kronice se uvádí, že sami žáci pracovali na brigádě na polích a sbírali papír, šípky, kovošrot, a další. V roce 1959 si tím například vydělali více než 35 tisíc korun československých, což činilo necelých 90 korun na jednoho žáka. V tomto roce byli do pedagogického sboru nově ustanoveni Dana Černá, Jarmila Selucká, Marie Ziková, Alois Kristoň a Karel Novák. Dle vyjádření ředitele Rejmana se tyto změny „odrazily i ve vyučování, neboť starý zkušený sbor byl nahrazen novým, z nichž některých chyběly základní vědomosti“. Co se týká Pionýrské organizace, v ní bylo na škole téměř 80 % žáků. Na konci června 1959 vyšlo 46 žáků. Školní rok tak byl ukončen s 394 žáky, z nichž 12 neprospělo. V novém školním roce v září 1959 bylo zapsáno 387 žáků (189 chlapců a 198 dívek) do 14 tříd. V učitelském sboru byly tento rok provedeny další velké změny – na jiné školy byly přeloženy učitelky Ziková, Černá, Cundrlová, Kučerová, a naopak se vrátil učitel Novák. Nově byli ustanovení učitelé Baják, Kristoňová, Sladká a Růčková.⁴⁷ Často to bylo pochopitelně z politických důvodů té doby.

3.5 Šedesátá a sedmdesátá léta 20. století

Rok 1960 znamenal slavnostní zahájení školního roku v novém kulturním domě. S radostí pak bylo přijato usnesení vlády, že od září budou dostávat všichni žáci učebnice i školní potřeby (kružítka, rýsovací prkna, a podobně) zdarma. V celé republice to přitom znamenalo náklad 400 milionů korun československých. Učebnice se žákům první třídy dávaly do jejich vlastnictví, žákům ostatních tříd byly vždy na daný školní rok učebnice propůjčovány.⁴⁸

Vzhledem k počtu žáků byly na nižším stupni (1. až 5. třída) tři pobočné třídy, na vyšším stupni (6. až 9. třída) čtyři pobočné třídy, celkem tedy 16 tříd. Na škole přitom bylo 10

⁴⁷ SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 39, Pamětní kniha 1952 – 1974, s. 60.

⁴⁸ SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 39, Pamětní kniha 1952 – 1974, s. 69.

učeben, tedy 6 tříd muselo směnovat. Tento stav byl však nevýhodný pro žáky i jejich rodiče, zejména ty dojíždějící. Toho roku také byla schválena stavba nové školy. Průměrný věk učitelů byl 30 let, více pak bylo žen (75 %) než mužů. Škole příliš neprospívalo časté střídání učitelů - například se stalo, že během jednoho školního roku se ve třídě vystřídali tři učitelé.⁴⁹

Školní rok v roce 1964 byl ukončen s počtem 443 žáků, a neprospělo 18 z nich. V roce 1964 sborník uvádí, že ve škole nebylo pamatováno na místnost pro pobyt přespolních žáků před vyučováním, v dlouhé polední přestávce, a po vyučování do odjezdu autobusů. Později se ukázalo, že žáci tento čas trávili v hostinci. Dále chyběla místnost pro uklízečky a úklidový materiál, kotelna byla malá a přeplněná. Vzhledem k tomu, že na školní ústředí měly být napojeny i obecní byty, při nižší kvalitě otopu kapacita kotlů nestačila. Rok 1964 tedy znamenal slavnostní otevření školy, která si ponechala ještě část pozemku na hřiště, park, školní zahradu a vinohrad. Přestěhování školního inventáře ze staré do nové školy provedli většinou žáci, jen těžší nábytek odstěhovala místní mlékárna na své náklady, protože byla patronem školy.

Na staré škole si v roce 1965 základní škola ponechala pravou polovinu přízemí se třemi učebnami pro první a druhý postupový ročník a nepovinné náboženství. Levou polovinu školy zabral ústav zdraví pro dětské zdravotní středisko. Rok 1966 znamenal předělávání úpravu prvního poschodí staré školy na mateřskou školu.⁵⁰ Byly budovány splachovací záchody, opravovaly a vyměňovaly se podlahy, byla pokládána nová dlažba, a řada dalších oprav, která ale v daném roce nebyla zcela dokončena. Školní zahrada u nové školy byla oplocena.

Sedmdesátá léta znamenají pro školu 14. tříd, dlouhodobě do Blatnice jezdí i děti u ostatních vesnic. Jenom ze sousední Blatničky to je téměř 60 dětí a z malé vesnice Suchov

⁴⁹ SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 39, Pamětní kniha 1952 – 1974, s. 70.

⁵⁰ SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 39, Pamětní kniha 1952 – 1974, s. 118.

dokonce 45 dětí. Ani v normalizačních letech neutuchá zájem (rodičů především) a náboženskou výchovu, která je nepovinná. Chodí tam 75% dětí, tedy 168 z 222!⁵¹

3.6 Osmdesátá a devadesátá léta 20. století

V Roce 1986 byli žáci již rozděleni do 16 tříd. Pracovalo s nimi celkem dvacet pedagogických pracovníků. Bylo také provedeno dokončení přístavby základní školy, které bylo započato již roku 1984, a touto přístavbou se značně zlepšily podmínky pro výuku žáků. V nové části školy bylo umístěno šest tříd, dva kabinet, knihovna, sborovna, sociální zařízení pro žáky, šatna a dílna.⁵² Mezi budovami procházeli žáci krytým průchodem. Kromě klasických učeben byly v přístavbě moderně vybavené speciální učebny pro výuku fyziky a chemie, hudební a výtvarné výchovy, přírodopisu, zeměpisu a dějepisu. Díky tomu byla více využívána didaktická technika, nicméně chyběla elektronická učebna s vybavením, jako osobní počítače.

Počet tříd ani pedagogických pracovníků se neměnil, pouze místo ředitele Sekaniny nastoupil ředitel Vařeka. V roce 1988 zmiňuje kronika zlepšování životního prostředí výsadbou keřů a zeleně v areálu mateřské školy. Přes letní prázdniny byly na staré školní budově natírány střešní okapní žlaby a svody a opravovala se expanzní nádrž. U tělocvičny se budovalo menší hřiště, basketbalové hřiště, tenisové kurty a dopravní hřiště. Bylo provedeno odvodnění, zhutnění kamenem a škvárou, a s vrchní betonovou vrstvou se počítalo na další rok. V roce 1988 bylo do mateřské školy zapsáno 113 dětí, které byly rozděleny do čtyř tříd. Tento rok 1989 ze 407 žáků neprospěli pouze čtyři z nich.⁵³ I v devadesátých letech 20. století je škola důležitým spádovým místem pro ostatní obce. Škola na začátku 90. let

⁵¹ SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 39, Pamětní kniha 1952 – 1974, s. 175.

⁵² SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 40.

⁵³ Kronika obce Blatnice pod sv. Antonínkem, OÚ Blatnice pod Sv. Antonínkem, s. 152.

prochází i změnami, které souvisí s politickým vývojem porevoluční doby po roce 1989. Novým ředitelem se stává Karel Novák, teprve šestý ředitel od roku 1964.⁵⁴

3.7 Škola v novém tisíciletí

V roce 2002 bylo pro děti vytvořeno kluziště na betonové ploše vedle tělocvičny, v létě pak byla uspořádána oslava Dne dětí, kdy byl k dispozici i nafukovací skákací hrad. Školní rok 2002 až 2003 školu navštěvovalo 278, z čehož je patrné, že počty žáků se stále snižovaly. Toho roku byly děti rozděleny do 15 tříd. Aktivita školy je již několik let velmi rozsáhlá, zejména v oblasti sportu, kultury a zájmových činností. Škola například pravidelně pořádá lyžařské výcviky, toho roku proběhla i soutěž mladých cyklistů. Školní rok 2003 až 2004 byl zahájen s celkem čtrnácti třídami ZŠ. Na škole působilo celkem 38 zaměstnanců.⁵⁵ Vzhledem k úbytku pedagogů bylo přistoupeno ke slučování tříd ve výuce dějepisu, chemie, přírodopisu, zeměpisu, fyziky, občanské a rodinné výchovy, výtvarné a hudební výchovy. Tento krok však jistě nepřispěl ke zkvalitnění vzdělávání, třídy nebyly dostatečně prostorné, žáci více vyrušovali.

Školní družina byla s počtem 25 žáků plně využita.⁵⁶ Všichni žáci toho roku prospěli, což se rozhodně nestávalo každý rok. Náročnou akcí školy byla oslava stého výročí otevření původní budovy obecní školy. Sdružení rodičů a přátel školy také zajišťovalo školní ples, zahrnující i předtančení žáků. Velmi kladně byl hodnocen i preventivní program ohledně problematiky drogové závislosti. Co se týká investičních akcí, počítačová učebna byla doplněna dalšími přístroji, jako data projektor nebo počítač. Učebna fyziky a první třída byly vybaveny novým nábytkem, a dále byla provedena rekonstrukce kanceláří ředitele a zástupkyně. Byla zbudována keramická dílna s keramickou pecí a kruhem. Největší investiční akcí bylo vybudování venkovního hřiště s umělým povrchem.

⁵⁴ Sborník 100 let: Škola Blatnice pod Svatým Antonínkem. Obecní úřad 2005, s. 65.

⁵⁵ Kronika obce Blatnice pod sv. Antonínkem, OÚ Blatnice pod. Sv. Antonínkem.

⁵⁶ Kronika obce Blatnice pod sv. Antonínkem, OÚ Blatnice pod. Sv. Antonínkem.

Ve školním roce 2007 až 2008 bylo ve škole 40 zaměstnanců, z toho 19 pedagogických pracovníků. Do školy docházelo 236 žáků. Školní družina měla dvě oddělení s 50 dětmi. Následující rok byl počet žáků 223. Co se týká učitelů, těch bylo 19, většina z nich ve věku nad 50 let.⁵⁷

Pokračovaly i další investiční akce, bylo dokončeno vybudování venkovního hřiště s umělým povrchem, které dopoledne slouží žákům a odpoledne široké veřejnosti. Dvě třídy byly vybaveny novým školním nábytkem, byly zakoupeny počítače a vybudována se nová jazyková učebna. Ve školní jídelně byla zahájena instalace digestoří. Škola pokračovala v adopci na dálku, kdy adoptivnímu indickému chlapci žáci a učitelé hradí školné, školní pomůcky a uniformu. Je udržován písemný kontakt. Škola také spolupracuje s místním včelařským spolkem. V roce 2008 bylo velkou investiční akcí zastřešení budovy prvního stupně v souvislosti s výstavbou bytů v půdním prostoru, kterou financoval obecní úřad. Obě první třídy byly vybaveny novým školním nábytkem a koberci. Značné finanční prostředky byly vynaloženy na opravu nábytku v učebnách, střechy, elektroinstalace a opravu kotelny.

V roce 2010 se škola zapojila do projektu EU – Škola pro venkov-Hornácko a Slovácko, následující rok pak do projektu EU - Šablony. Dotace z projektů přináší peníze na zlepšení vybavenosti školy pomůckami, které pomáhají zkvalitnit výuku a bez této dotace by pro školu byly finančně nedostupné. Školní rok 2011 začal opět s úbytkem žáků, kterých bylo 212.⁵⁸

Rok 2012 znamenal další investiční akce – výměnu termoventilů v celé škole, rekonstrukci a budování kotelny, a také dokončovací stavební práce na budově prvního stupně. Vzhledem k nárůstu sociálně patologických jevů se škola v roce 2013 zaměřila i na prevenci, a to v oblasti osvěty, dopravní výchovy, zneužívání návykových látek, zdravotní výchova, a podobně. Během roku proběhlo celkem 50 akcí jako setkání dětských folklorních

⁵⁷ Kronika obce Blatnice pod sv. Antonínkem, OÚ Blatnice pod. Sv. Antonínkem.

⁵⁸ Kronika obce Blatnice pod sv. Antonínkem, OÚ Blatnice pod. Sv. Antonínkem.

souborů, výstava obrazů malířů tohoto kraje, recitační soutěž, Slovácké divadlo Uherské Hradiště, a podobně. V roce 2013 navštěvovalo školu celkem 214 žáků.

V roce 2015-2016 pak školu navštěvovalo už 61 dětí ve třech třídách, co se týká základní školy, tu navštěvovalo 204 žáků. V té době měla základní škola 13 pedagogů. Ve školním roce 2016 až 2017 základní školu navštěvovalo 199 žáků z Blatnice, Blatničky, Suchova a Nové Lhoty. Ve školním roce 2017-2018 základní školu navštěvovalo už jen 187 žáků, o které se staralo 17 pedagogických pracovníků.

3.8 Současnost

V současnosti v Blatnici funguje Základní škola a Mateřská škola Blatnice pod Svatým Antonínkem. Škola sdružuje základní školu a mateřskou školu (Blatnice pod Svatým Antonínkem a Suchov), školní družinu a jídelnu se dvěma výdejními (MŠ Blatnice pod Svatým Antonínkem a Suchov). Škola zahájila svůj provoz v nové budově v roce 1964, kdy byla provedena slavnostní kolaudace, a později byly dostavovány další části. V současnosti (2019) má škola zhruba 200 žáků (pro srovnání - ve školním roce 1963/1964 do školy docházelo 443 žáků s jednou třídou od každého ročníku). Škola se skládá ze čtyř budov, z toho tři jsou propojeny chodbami. Hlavní budova má tři podlaží, přičemž v přízemí jsou tři třídy prvního stupně, sídlí zde vedení školy, a nachází se zde i školní bufet a sociální zařízení. Druhé podlaží představuje sborovnu, kabinet učitelů, tři učebny, dvě třídy a WC. Třetí podlaží pak představuje dvě třídy, tři učebny a dva kabinety. Další budova je budovou prvního stupně a má dvě podlaží. V přízemí se nachází školní jídelna s kuchyní, učebna pro zájmovou činnost, kabinet prvního stupně, cvičná kuchyň a školní dílny, pracoviště školníka, sociální zařízení a šatny pro žáky z prvního stupně. Druhé podlaží této budovy je třídou mateřské školy a jsou zde i dvě kmenové třídy, dvě učebny družiny, kabinet učitelů, učebna informatiky a WC. Třetí budovu představuje tělocvična, dvě šatny, dva kabinety, sklad pomůcek tělocviku a sklad učebnic. Po ukončení vyučování je v odpoledních hodinách budova přístupná veřejnosti, přičemž v prvním patře se nalézá posilovna, sauna, šatny a sociální zařízení. Čtvrtá budova je samostatná, a jedná se o mateřskou školu se čtyřmi podlažími. Nalézají se zde dvě

učebny a dvě specializované učebny, lehárny, dvě kuchyňky, dvě umývárny s WC, a dvě šatny. V budově je umístěno i muzeum, ordinace praktického a zubního lékaře. V půdním prostoru se pak nachází obecní byty. Součástí školy je hřiště základní školy, hřiště se zahradou mateřské školy a atrium základní školy.⁵⁹

Blatnický zpravodaj uvádí, že blatnická škola v novém školním roce začala s obměnou vedení školy i pedagogického sboru i v mateřské, i základní škole. Škola uvádí i své úspěchy, mezi nimi úspěch žáků prvního stupně základní školy v přehazované, kteří postoupili do krajského kola AŠSK nebo úspěch Nikolky Novákové, která získala ocenění v celostátní výtvarné soutěži. Vedení školy se neustále snaží získat finanční prostředky pro rozvoj školy. V letošním roce i ve školním roce 2019/2020 budou plněny úkoly z projektu „Šablony pro ZŠ a MŠ Blatnice pod Svatým Antonínkem“, na které bude škola čerpat prostředky z EU ve výši více než 1,4 milionů korun. Z těchto prostředků je například hrazena personální posila v pozici chůvy, a paní učitelky se budou dále vzdělávat. Budou také pořízeny nové učební pomůcky a bude navýšena kapacita a počet hodin školní družiny.⁶⁰

3.9 Shrnutí historie mateřské školy

Mateřská škola byla v Blatnici pod Svatým Antonínkem zřízena v dubnu 1959, přičemž do té doby v ní byl při sezónních zemědělských pracích zaveden takzvaný „Žňový útulek“. Škola i útulek byly umístěny v budově bývalé vinárny č. 610. Útulek byl vzhledem k rychlé socializaci vesnice proměněn na mateřskou školu s celodenním provozem. Roku 1959 tedy začaly menší stavební a vnitřní úpravy a škola byla téhož roku otevřena. Zapsáno bylo celkem 33 dětí. V tu dobu měla školka jednu třídu, lehárnu, jídelnu a kuchyň. Provoz školky v těchto prostorách trval jen necelých 6 let, protože dětí přibývalo a prostory už byly

⁵⁹ Škola Blatnice. *ZŠ a MŠ Blatnice pod Svatým Antonínkem*. [online]. 2019 [cit. 13.6.2019]. Dostupné z: <https://www.skolablatnice.cz/>

⁶⁰ Obec Blatnice. *Blatnický zpravodaj*. [online]. 2019 [cit. 13.6.2019]. Dostupné z: http://www.obecblatnice.cz/e_download.php?file=data/editor/141cs_28.pdf&original=blatnice%201-2019.pdf

nedostatečné. Tehdejší místní národní výbor tedy opravil budovu staré školy vedle kostela a sem byla mateřská škola v roce 1966 přestěhována. V květnu téhož roku byla mateřská škola slavnostně otevřena, avšak dále byla nutná generální oprava zahrnující střešní krytinu, novou fasádu, okna nebo ústřední topení. V novém školním roce se v září 1967 stal novým ředitelem školy B. Petratur.⁶¹

Zde měla MŠ dvě třídy, dvě lehárny, jídelnu, kuchyň, dvě šatny a dvě sociální zařízení. V roce 1966 pak bylo do školky zapsáno 59 dětí.⁶² Jejich počet stále stoupal, až v roce 1976 jich bylo 96. Bylo tedy nutné začít rozšiřovat prostory. Roku 1977 byly vybudovány inženýrské sítě a byl upraven terén pro stavbu nové školky v lokalitě Novosádky, poblíž nové základní školy. Výstavba byla dokončena roku 1982. Mateřská škola otevřela čtyři třídy, do kterých bylo zapsáno celkem 121 dětí.

V mateřské škole začal školní rok 1983 v novém krásném prostředí. Nově byla také otevřena třída pro děti ve věku 2 až 3 roky. V celé mateřské škole bylo umístěno 121 dětí, o které se staralo 17 pracovníků včetně topičů, uklízeček, kuchařek. V roce 1984 byly stěžejními akcemi výstavba koupaliště a nadstavba základní školy nad školní jídelnou, což částečně narušilo její provoz. Hrubá stavba nadstavby ZŠ byla prováděna systémem VELOX. V roce 1985 navštěvovalo mateřskou školu 105 dětí.⁶³

Po revoluci 1989 začalo postupně dětí ubývat, a nadbytečné prostory školky byly zrekonstruovány obecním úřadem na zubní, dětské a obvodní lékařské středisko. Ve školce zůstaly dvě třídy. V roce 2001 bylo do mateřské školy zapsáno 50 dětí, které byly rozděleny do dvou tříd. Do první třídy docházely děti od 2,5 do 5 let, do druhé třídy děti ve věku 4 až 7,5 let.

Od začátku roku 2002 byla mateřská škola zařazena jako součást základní školy pod jedno ředitelství a ředitelem se stal Mgr. Jiří Čerešňák. V roce 2002 až 2003 bylo do mateřské

⁶¹ Kronika obce Blatnice pod sv. Antonínkem, OÚ Blatnice pod Sv. Antonínkem.

⁶² SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 39, Pamětní kniha 1952 – 1974, s. 69.

⁶³ Kronika obce Blatnice pod sv. Antonínkem, OÚ Blatnice pod Sv. Antonínkem, s. 88.

školy zapsáno 52 dětí, z toho 10 z nich jen na 5 dnů v měsíci.⁶⁴ MŠ začala toho roku realizovat novou koncepci, takzvaný „Školní vzdělávací program“, který si každá školka vypracovala samostatně dle podmínek školy. Kronika dodává, že v tomto programu se projevuje více volnosti, a častěji umožňuje zařazovat ty činnosti, které děti nejvíce baví. Děti se například učily plavat, hrály divadlo, navštěvovaly taneční kroužek, a podobně.

V roce 2009 do mateřské školy docházelo 79 dětí, z toho 66 na denní docházku. Začal vznikat zajímavý školní časopis Školníček. Školní rok 2014-2015 byl v mateřské škole ve znamení rozšíření počtu tříd na tři (Motýlci, Berušky a Sluníčka), přičemž počet dětí byl 59. Působilo zde 5 pedagogických pracovníků.

I po roce 2013 pokračovaly opravy na základní škole i v budově mateřské školy: ve všech třídách byly vyměněny žaluzie a vyčištěny hrací koberce, do třídy Sluníček byl zakoupen nový nábytek, třída Motýlků získala sedací nábytek. Pro výdej stravy byl pořízen vyhřívaný výdejní vozík a nerezové várnice.

V mateřské škole pracuje šest učitelek a jsou sem přijímány děti od 3 do 7 let, přičemž přednostně jsou zapisovány děti zaměstnaných matek a děti předškolní. Jedna paní učitelka každé ráno dováží děti z Blatničky a od osmi hodin se děti věnují své činnosti. Po obědě některé děti spí, pro jiné si přichází rodiče. Kronika uvádí, že na dětech se podepisují společenské změny, příliš zaměstnaní rodiče i nevhodné televizní pořady či internetové hry, neboť děti jsou více neukázněné, děti jsou troufalejší a i ty z dobrých rodin používají velmi vulgární výrazy. Dodávám, že termín „z dobré rodiny“ není nějak rozveden a je jen na naší interpretaci, co vlastně takové hodnocení znamená.

⁶⁴ Sborník 100 let: Škola Blatnice pod Svatým Antonínkem. Obecní úřad 2005, s. 14.

3.10 Shrnutí statistických údajů od 50. let 20. století po současnost

Od počátku padesátých let až do revolučního roku 1989 se počet dětí ve škole pohyboval kolem čtyř set. Od roku 1990 počet žáků znatelně klesal, až v roce 2002 jich bylo už méně než tři sta. V roce 2011 do školy dokonce docházelo jen 212 žáků, a kolem 200 žáků dochází i v letošním roce. Od padesátých let tedy počet žáků klesl prakticky na polovinu (viz příložená tabulka níže). Stejná situace byla i v rámci mateřské školy, kam docházelo mnoho dětí, které dokonce musely být rozděleny do čtyř tříd, nicméně v současnosti se jedná pouze o dvě třídy. Na uvedených skutečnostech se jistě podílí i celorepublikové demografické trendy, jako je postupné stárnutí obyvatelstva a snižování porodnosti.

Pro současnou dobu máme relevantní zpětnou vazbu i od státních institucí, pro školská zařízení je to Česká školní inspekce. Ta ve dvou inspekčních zprávách (2012 a 2017) popisuje a hodnotí školu dle školského zákona. Pro blatnické občany to není veselé čtení, v obou zprávách se zmiňuje řada nedostatků jak směrem k dětem, tak i ke klimatu školy.⁶⁵

⁶⁵ <https://www.csicr.cz/cz/dokumenty/inspekci-zpravy?d=12672>

ZÁKLADNÍ ŠKOLA⁶⁶

ROK	POČET ŽÁKŮ
1953	351 žáků
1958	393 žáků
1964	443 žáků
1989	407 žáků
2002	278 žáků
2007	246 žáků
2011	212 žáků
2017	202 žáků
2019	180 žáků

⁶⁶ Kronika obce Blatnice pod sv. Antonínkem, OÚ Blatnice pod. Sv. Antonínkem, s. 60, 205.

4 INTERPRETACE POZNATKŮ

V kontextu celého bádání se potvrzuje obecný předpoklad, že škola je určitým kulturním a sociálním prvkem celé obce. Dokládá to i samotná skutečnost, že na vzdělávání bylo „myšleno“ v rozpočtech, v předpokládaných nákladech i v investicích. Ještě silněji se tato skutečnost projevuje před rokem 1989 v tom smyslu, že škola je přirozeným „tahounem“ společnosti: pořádá oblíbené a respektované plesy, vytváří zázemí pro sportovní a kulturní kluby, a především vychovává místní občany, kteří často svůj život zasvěcují místní obci, kde žijí celý svůj život. Nicméně i historie ukazuje, že vztah občanů ke škole byl místy rezervovaný a řada z nich školu rozhodně nepřeceňovala. Tuto skutečnost potvrzují prameny konce 19. století, kdy někteří místní občané nepovažovali školu pro své děti za zásadní. Měli k tomu však pádné důvody, práce na polích či doma byly pro rodiny prioritou k vlastní obživě a přežití, škola samotná nezaručovala automaticky lepší život.

V současnosti, tedy v roce 2020, již mají místní obyvatelé na školská zařízení jiné nároky. Požadují nejen kvalitní vzdělávání, ale také očekávají maximální připravenost dětí na skutečný život. Lze vyvozovat, že úbytek dětí není způsoben jen demografickým vývojem (který je nezpochybnitelný), ale také spokojenosti rodičů se školou. Proto řada rodičů volí pro svoje děti školy v okolí, jednoduše proto, že úroveň školy je pro ně nedostačující a nereaguje na potřeby dnešního světa.

Slovácko je region se silnými kořeny a vzájemností, proto problémy školy neuniknou pozornosti veřejnosti. Osobně pevně doufám v lepší vnímání naší školy a upřímně jí přeji dobré pedagogické zázemí v podobě kvalitních učitelů a aktivního vedení.

Zvláštním specifikem mikroregionu je zmiňovaná kontinuita s katolickou církví. V pramenech lze jasně sledovat, že běh dějin naší obce je s křesťanstvím silně spjat a je tomu i nadále. Neprojevuje se to jen v názvu obce (pod Sv. Antonínkem), ale i hrdostí místních na tento kraj a také v malých detailech – například v obnovování kulturních památek, do kterých často byli zapojeni i místní obyvatelé. To vše potrhují každoroční poutě, krojové tradice a dodržování křesťanských svátků. V mém školském bádání se tato skutečnost například

projevuje i tím, že dobrovolná náboženská výuka je po celé roky brána jako samozřejmost, něco, co je přirozenou součástí výchovy dětí. Proto také můžeme sledovat mimořádně vysokou účast dětí i v dobách nejtěžší normalizace 70. let 20. století – přibližně 75 % všech dětí školou povinných.

ZÁVĚR

Cílem práce bylo představit obec Blatnice pod Sv. Antonínkem, shrnutí historie zdejšího školství a popis samotné obce Blatnice pod Sv. Antonínkem. Mým dílčím cílem bylo přinést komplexní pohled na vývoj obce se životem místního školství a já pevně věřím, že cíl byl naplněn.

Pro ucelený přehled jsem prostudovala dostupné archivní zdroje SOKA v Hodoníně, kde byly hlavními prameny zachovalé kroniky obce a fondy národní výboru. Zabývala jsem se odbornou literaturou, sborníky a historickými pracemi, které se dotýkaly historie a kultury Blatnice pod Sv. Antonínkem. Dále jsem prostudovala zdroje místní farnosti, která uchovává vlastní kroniku a další dokumenty, které se vztahují k obci, respektive farnosti.

Metodami práce byly zejména rešerše zdrojů, analýza současného stavu obce, sběr informací a deskripce (jejich zpracování), a interpretace statistických údajů. Jako metodu historického výzkumu jsem nejvíce využila metodu přímou (tedy přímým zkoumáním historických pramenů) a dále pak progresivní metodu (zachycovala a popisovala jsem historické události od starších po nejnovější).

Sledovala jsem a popisovala historii obce, se kterou se v pozdějším období kontinuálně rozvíjela samotná škola. Hlavní kapitoly jsou věnovány základními informacemi o obci, historie Blatnice od prvních zmínek, přes středověké dějiny až po současnost. Z nejnovějších dějin je v kapitolách věnována pozornost poválečnému vývoji od 50. let 20. století až po nejmladší historii. Neopomenula jsem ani mateřskou školku.

Tato bakalářská práce byla sepsána nejen jako součást studia bakalářského oboru, ale také jako souhrnný text věnující se vývoji blatnického školství a obce samotné, a který bude zajímavý pro mnoho pamětníků a obyvatel narozených v Blatnici pod Svatým Antonínkem.

Závěrem dodávám, že se po probádání dostupných pramenů ukazuje, jaké další fenomény ještě čekají na prozkoumání. Nabízí se zmiňované lákavé téma propojení tohoto katolického mikroregionu, a tedy vlivu církve, na běžný život a směřování obce.

POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE

Kroniky:

HNÁTEK, Jan, et al. Farní kronika: Pamětní kniha blatnické farnosti. [s.l.] : [s.n.], 1748. ?

Kronika obce Blatnice pod sv. Antonínkem, OÚ Blatnice pod. Sv. Antonínkem.

Pamětní kniha městyse Blatnice pod Svatým Antonínkem 1945 – 1973, OÚ Blatnice pod. Sv. Antonínkem.

Pamětní kniha městyse Blatnice pod Svatým Antonínkem 1974 – 1981, OÚ Blatnice pod. Sv. Antonínkem.

MÁČAL, Petr. Blatnická kronika: Popis a dějiny Blatnice. [s.l.] : [s.n.], 1926. 121 s.

Archiv:

Státní okresní archiv Hodonín

SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 1, Pamětní kronika 1879 – 1951.

SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 1, školní kronika 1921 - 1942.

SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 2, Školní kronika 1940 – 1946.

SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 3, Pamětní kronika – výstavba školy 1905.

SOkA Hodonín, fond střední škola Blatnice, Inv. Č. 1, kronika 1921 – 1942.

SOkA Hodonín, fond místní národní výbor Blatnice pod Sv. Antonínkem, Inv. Č. 40.

Sborníky:

Joža Uprka - *Evropan slováckého venkova (1861 - 1940)*, sborník, autoři Tomáš Vlček, Markéta Theinhardt, Roman Musil, Milan Knížák, Eva Bendová, Helena Musilová, Xavier Galmiche, Petr Šámal, Jaroslav Pelikán, 1987. 384 s. ISBN 978-80-7035-481-0.

KŘÁPEK, Josef, SNÁŠIL, Robert, TOMEŠ, Josef, TRAPL, Miloš, VAJDÍKOVÁ, Marie, VYSKOČIL, František, ZEMÁNEK, Josef, ZEMEK, Metoděj. *Blatnice: minulost a současnost slovácké obce*. Praha. Tisková, ediční a propagační služba místního hospodářství, 1981, 231 s.

Sborník 100 let: *Škola Blatnice pod Svatým Antonínkem*. Obecní úřad 2005, 90 s.

Monografie

JEŘÁBEK, Richard. *Počátky národopisu na Moravě: Antologie prací z let 1786-1884*. Kovář Jaroslav. 1. vyd. Strážnice: Ústav lidové kultury ve Strážnici, 1997. 412 s. ISBN 60-86156-05-2.

KOVÁŘ, Jaroslav. *Strážnice: Ústav lidové kultury ve Strážnici*, 1997.

SOMMER, Petr; TŘEŠTÍK, Dušan; ŽEMLIČKA, Josef; *Přemyslovci, budování českého státu*, Praha 2009. 782 s. ISBN 978-80-7106-352-0.

VEČERKOVÁ, Eva. *Obyčeje a slavnosti v české lidové kultuře*. Vyšehrad, 2015. 520 s. ISBN: 978-80-7429-627-7.

Internetové zdroje

Místopisy. *Blatnice pod Svatým Antonínkem*. [online]. 2019 [cit. 11. 6. 2019]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/10048/blatnice-pod-svatym-antoninkem/>

Místopisy. *Tipy na výlet Blatnice pod Svatým Antonínkem*. [online]. 2019 [cit. 13. 6. 2019]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/10048/blatnice-pod-svatym-antoninkem/vylety-turistika/>

Obec Blatnice. *Blatnice pod Svatým Antonínkem*. [online]. 2019 [cit. 12. 6. 2019]. Dostupné z: <http://www.obecblatnice.cz/>

Obec Blatnice. *Blatnický zpravodaj*. [online]. 2019 [cit. 13. 6. 2019]. Dostupné z: http://www.obecblatnice.cz/e_download.php?file=data/editor/141cs_28.pdf&original=blatnic e%201-2019.pdf

Obec Blatnice. *Historie*. [online]. 2019 [cit. 12. 6. 2019]. Dostupné z: <http://www.obecblatnice.cz/uvodni-stranka/zajimavosti/historie/>

Obec Blatnice. *Muzeum*. [online]. 2019 [cit. 13. 6. 2019]. Dostupné z: <http://www.obecblatnice.cz/muzeum/>

Obec Blatnice. *Vinařství*. [online]. 2019 [cit. 13. 6. 2019]. Dostupné z: <http://www.obecblatnice.cz/uvodni-stranka/vinarstvi/>

Obec Blatnice. *Zajímavosti*. [online]. 2019 [cit. 12. 6. 2019]. Dostupné z: <http://www.obecblatnice.cz/uvodni-stranka/zajimavosti/>

Škola Blatnice. *ZŠ a MŠ Blatnice pod Svatým Antonínkem*. [online]. 2019 [cit. 13. 6. 2019]. Dostupné z: <https://www.skolablatice.cz/>

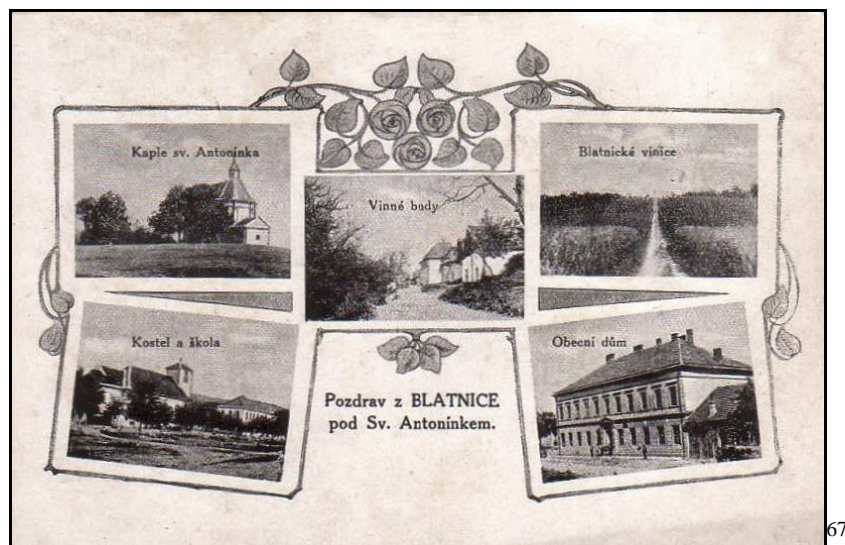
SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 - souhrnná fotografie Blatnice

Příloha č. 2 - fotografie zachycující kostel Sv. Ondřeje a starou budovy školy, dnes sídlo
Obecního úřadu

Příloha č. 3 - Kaple Svatého Antonína

Příloha č. 4 - Pout' na obraze Jožo Uprky

67

Příloha č. 1 - souhrnná fotografie Blatnice

68

Příloha č. 2 - fotografie zachycující kostel Sv. Ondřeje a starou budovu školy, dnes sídlo Obecního úřadu

⁶⁷ <http://www.fotohistorie.cz/FullFoto.aspx?photoID=5587>

⁶⁸ <http://www.fotohistorie.cz/FullFoto.aspx?photoID=19084>

69

Příloha č. 3 - Kaple Svatého Antonína

70

Příloha č. 4 - Pouť na obraze Jožo Uprky

⁶⁹ <http://www.obecblatnice.cz/uvodni-stranka/zajimavosti/historie/>

⁷⁰ <http://www.obecblatnice.cz/uvodni-stranka/zajimavosti/historie/>

ANOTACE

Jméno a příjmení	Vendulka Houšková
Katedra	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce	PhDr. Jitka Plischke, Ph.D.
Rok obhajoby	2020

Název práce	Historie školství Blatnice pod Sv. Antonínkem
Název v angličtině	The history of the school in Blatnice pod Svatým Antonínkem
Anotace práce	Tato bakalářská práce je zaměřena na historii školství ve slovácké obci Blatnice pod Svatým Antonínkem. Zmapovala jsem a popsala počátky obce a kontinuálně jsem sledovala vývoj obce až do 21. století. Hlavní kapitoly jsou věnovány samotnému vzniku školství v obci, v archivních pramenech jsem dohledala důležité mezníky školy a popsala jsem historii mateřské školy, jako součásti vzdělávání v Blatnici pod Svatým Antonínkem.
Klíčová slova	Historie, škola, Blatnice pod Svatým Antonínkem, žáci
Anotace v angličtině	This bachelor thesis focuses on the history of education in a village of Blatnice pod Svatým Antonínkem. I mapped and described the beginning of the village and continuously monitored the development of the village until the 21st century. The main chapters are devoted to creation of education in the village itself. I have found important milestones of the school in the archives and described the history of the kindergarden, as a part of education in Blatnice pod Svatým Antonínkem.
Klíčová slova v angličtině	History, school, Blatnice pod Svatým Antonínkem, pupils
Přílohy vázané v práci	Příloha č. 1 - souhrnná fotografie Blatnice Příloha č. 2 - fotografie zachycující kostel Sv. Ondřeje a starou budovu školy, dnes sídlo Obecního úřadu

	Příloha č. 3 - Kaple Svatého Antonína Příloha č. 4 - Pout' na obraze Jožo Uprky
Rozsah práce	48 stran + 2 strany příloh
Jazyk práce	čeština